

UCHWAŁA NR 142/2015
ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO
z dnia 22 stycznia 2015 roku

w przedmiocie przyjęcia projektu uchwały Sejmiku Województwa Wielkopolskiego w sprawie Planu działań krótkoterminowych w zakresie benzo(a)pirenu dla strefy wielkopolskiej

Na podstawie art. 92 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 z późn. zm.), Zarząd Województwa Wielkopolskiego uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się projekt uchwały Sejmiku Województwa Wielkopolskiego w sprawie Planu działań krótkoterminowych w zakresie benzo(a)pirenu dla strefy wielkopolskiej – stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Projekt uchwały, o którym mowa w § 1 przekazuje się właściwym wójtom, burmistrzom, prezydentom miast i starostom, celem jego zaopiniowania.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Dyrektorowi Departamentu Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Marszałek Województwa
Marek Woźniak

UZASADNIENIE

do uchwały Nr 142/2015 Zarządu Województwa Wielkopolskiego z dnia 22 stycznia 2015 roku

Zgodnie z dyspozycją art. 92 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska – w przypadku ryzyka wystąpienia w danej strefie przekroczenia poziomu alarmowego, dopuszczalnego lub docelowego substancji w powietrzu, zarząd województwa, w terminie 15 miesięcy od dnia otrzymania informacji o tym ryzyku od wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, opracowuje i przedstawia do zaopiniowania właściwym wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast i starostom projekt uchwały w sprawie planu działań krótkoterminowych. Organy te są obowiązane do wydania opinii w terminie miesiąca od dnia otrzymania projektu uchwały, przy czym niewydanie opinii w terminie, oznacza akceptację projektu uchwały w sprawie planu działań krótkoterminowych (art. 92 ust. 1a i ust. 1b Prawa ochrony środowiska). W planie działań krótkoterminowych ustala się działania mające na celu zmniejszenie ryzyka wystąpienia takich przekroczeń oraz ograniczenie skutków i czasu trwania zaistniałych przekroczeń.

W strefie wielkopolskiej w 2013 r. zanotowano ryzyko przekroczenia poziomu docelowego (1 ng/m^3) stężenia benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10, o czym Zarząd Województwa Wielkopolskiego został poinformowany pismem Wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska znak: WM.7011.12.07.2013 z dnia 24.10.2013 r.

Obszar, na którym występują niekorzystne warunki jakościowe powietrza spowodowane wysokimi stężeniami benzo(a)pirenu obejmuje niemal całą strefę wielkopolską, z wyłączeniem południowych jej krańców – w powiecie kępińskim oraz na północno-zachodnim skraju powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego.

Wobec powyższego, podjęcie przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego niniejszej uchwały jest uzasadnione.

Marzena Wodzińska
Członek Zarządu

**Załącznik do uchwały Nr 142/2015
Zarządu Województwa Wielkopolskiego
z dnia 22 stycznia 2015 r.
w przedmiocie przyjęcia projektu
uchwały Sejmiku Województwa
Wielkopolskiego w sprawie Planu
działań krótkoterminowych w zakresie
benzo(a)pirenu dla strefy wielkopolskiej**

**UCHWAŁA NR...../...../2015
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO
z dnia2015 roku**

w sprawie Planu działań krótkoterminowych w zakresie benzo(a)pirenu dla strefy wielkopolskiej

Na podstawie art. 92 ust. 1c ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 z późn. zm.¹), Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwala, co następuje:

§ 1. Określa się Plan działań krótkoterminowych w zakresie benzo(a)pirenu dla strefy wielkopolskiej, w brzmieniu zgodnym z załącznikiem do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Wielkopolskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

¹ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w: Dz. U. z 2013 r., poz. 1238; z 2014 r., poz. 40, poz. 47, poz. 457, poz. 822, poz. 1101, poz. 1146, poz. 1322 i poz. 1662.

UZASADNIENIE

do uchwały Nr/...../2015 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia.....2015 roku

W myśl art. 92 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska – w przypadku ryzyka wystąpienia w danej strefie przekroczenia poziomu alarmowego, dopuszczalnego lub docelowego substancji w powietrzu, zarząd województwa, w terminie 15 miesięcy od dnia otrzymania informacji o tym ryzyku od wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, opracowuje i przedstawia do zaopiniowania właściwym wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast i starostom projekt uchwały w sprawie planu działań krótkoterminowych. Organy te są obowiązane do wydania opinii w terminie miesiąca od dnia otrzymania projektu uchwały, przy czym niewydanie opinii w terminie, oznacza akceptację projektu uchwały w sprawie planu działań krótkoterminowych (art. 92 ust. 1a i ust. 1b Prawa ochrony środowiska). W planie działań krótkoterminowych ustala się działania mające na celu zmniejszenie ryzyka wystąpienia takich przekroczeń oraz ograniczenie skutków i czasu trwania zaistniałych przekroczeń.

Natomiast zgodnie z art. 92 ust. 1c ustawy Prawo ochrony środowiska sejmik województwa, w terminie 18 miesięcy od dnia otrzymania ww. informacji o ryzyku, od wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, określa, w drodze uchwały, plan działań krótkoterminowych.

W strefie wielkopolskiej w 2013 r. zanotowano ryzyko przekroczenia poziomu docelowego (1 ng/m^3) stężenia benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10, o czym Zarząd Województwa Wielkopolskiego został poinformowany pismem Wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska znak: WM.7011.12.07.2013 z dnia 24.10.2013 r.

Obszar, na którym występują niekorzystne warunki jakościowe powietrza spowodowane wysokimi stężeniami benzo(a)pirenu obejmuje niemal całą strefę wielkopolską, z wyłączeniem południowych jej krańców – w powiecie kępińskim oraz na północno-zachodnim skraju powiatu czarnkowsko-trzcianieckiego.

Uwzględniając powyższe Zarząd Województwa Wielkopolskiego, uchwałą Nr...../2015 z dnia....., przyjął projekt uchwały Sejmiku Województwa Wielkopolskiego w sprawie Planu działań krótkoterminowych w zakresie benzo(a)pirenu dla strefy wielkopolskiej. Przedmiotowy projekt został przekazany właściwym miejscowo wójtom, burmistrzom, prezydentom miast i starostom, celem jego zaopiniowania.....

W postępowaniu w przedmiocie przyjęcia Planu działań krótkoterminowych w zakresie benzo(a)pirenu dla strefy wielkopolskiej, nie było wymagane zapewnienie udziału społeczeństwa.

Sporządzony Plan działań krótkoterminowych zawiera dane, o których mowa w art. 92 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska, tj.:

1. listę podmiotów korzystających ze środowiska, obowiązanych do ograniczenia lub zaprzestania wprowadzania z instalacji gazów lub pyłów do powietrza;
2. sposób organizacji i ograniczeń lub zakazu ruchu pojazdów i innych urządzeń napędzanych silnikami spalinowymi;

3. sposób postępowania organów, instytucji i podmiotów korzystających ze środowiska oraz zachowania się obywateli w przypadku wystąpienia przekroczeń;
4. określenie trybu i sposobu ogłaszania o zaistnieniu przekroczeń.

Ponadto, przedmiotowy Plan spełnia wymogi określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 11 września 2012 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Dz. U., poz. 1028).

Wobec powyższego, przyjęcie przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwały w sprawie Planu działań krótkoterminowych w zakresie benzo(a)pirenu dla strefy wielkopolskiej, było uzasadnione.

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

**PROJEKT
PLANU DZIAŁAŃ KRÓTKOTERMINOWYCH
W ZAKRESIE B(A)P
DLA STREFY WIELKOPOLSKIEJ**

Poznań, 2015

Zamawiający:

Województwo Wielkopolskie z siedzibą Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu Al. Niepodległości 18, 61-713 Poznań, reprezentowane przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego.

Wykonawca:

*Biuro Studiów i Pomiarów Proekologicznych
„EKOMETRIA” Sp. z o.o.
80-299 Gdańsk, ul. Orfeusza 2
tel. (058) 301-42-53, fax (058) 301-42-52*

Zespół autorski Biura Studiów i Pomiarów Proekologicznych „Ekometria” Sp. z o.o.

Główny Projektant:

*Mariola Fijołek
Małgorzata Paciorek
Wojciech Trapp
Maciej Paciorek
Małgorzata Studzińska
Magdalena Balun
Agnieszka Bemka
Daniel Kaldonek
Aneta Pulikowska
Wojciech Trapp*

Prezes Zarządu:

Nadzór merytoryczny:

*Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu, Departament Środowiska, Plac Wolności 18,
61 – 739 Poznań*

WFOŚiGW POZNAŃ
Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Poznaniu

***Publikacja dofinansowana ze środków
Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Poznaniu***

Spis treści

1.	Część opisowa.....	5
1.1.	Analiza stanu jakości powietrza w strefie.....	5
1.2.	Kierunki i zakres działań krótkoterminowych.....	7
1.3.	Lista podmiotów korzystających ze środowiska.....	8
1.4.	Sposób organizacji i ograniczeń ruchu pojazdów w strefie.....	8
1.5.	Sposób postępowania organów, instytucji, podmiotów korzystających ze środowiska oraz zachowania się obywateli.....	8
1.6.	Tryb i sposób trybu powiadamiania o zaistnieniu ryzyka przekroczeń lub przekroczeniu poziomu docelowego B(a)P.....	9
2.	Część wyszczególniająca obowiązki i ograniczenia wynikające z realizacji Planu.....	12
2.1.	Obowiązki organów administracji i podmiotów w celu realizacji zadań Planu.....	12
2.1.1.	Informacje i dokumenty wykorzystane do kontroli i dokumentacji realizacji Planu.....	13
2.2.	Skutki realizacji działań krótkoterminowych, zagrożenia i bariery realizacji.....	13
3.	Uzasadnienie zakresu określonych zagadnień.....	15

1. Część opisowa

1.1. Analiza stanu jakości powietrza w strefie

Zadaniem Planu Działań Krótkoterminowych (PDK), w myśl *art. 92 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232, ze zm.)*, jest zmniejszenie ryzyka wystąpienia przekroczeń poziomu alarmowego, dopuszczalnego lub docelowego substancji w powietrzu oraz ograniczenie skutków i czasu trwania zaistniałych przekroczeń.

Dla strefy wielkopolskiej (kod strefy: PL3003) Plan Działań Krótkoterminowych obejmuje:

– **Benzo(a)piren w pyłe zawieszonym PM10.**

Według *rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r., poz. 1031)* poziom docelowy stężenia benzo(a)pirenu w powietrzu wynosi:

- Benzo(a)piren o okresie uśredniania dla roku – **1 ng/m³**.

W strefie wielkopolskiej w roku 2013 zanotowano ryzyko przekroczenia poziomu docelowego (1 ng/m³) stężenia benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 o okresie uśredniania dla roku.

Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Poznaniu powiadomił Zarząd Województwa Wielkopolskiego, pismem znak WM.7011.12.07.2013. z dnia 24.10.2013 r. o ryzyku przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu w strefie wielkopolskiej.

W strefie wielkopolskiej zidentyfikowano obszar, na którym występują niekorzystne warunki jakościowe powietrza spowodowane wysokimi stężeniami B(a)P. Obszar ten obejmuje niemal całą strefę wielkopolską, oprócz południowych jej krańców - w powiecie kępińskim oraz na północno-zachodnim skraju powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego¹.

Spośród źródeł emisji zlokalizowanych na terenie strefy wielkopolskiej, największe oddziaływanie na stan jakości powietrza, w zakresie B(a)P mają źródła powierzchniowe, stąd bardzo dużym problemem jest zaproponowanie i zastosowanie takich działań krótkoterminowych, które byłyby skuteczne w ograniczaniu zanieczyszczeń powietrza tą substancją i redukcji obszaru przekroczeń. Aby działania krótkoterminowe były skuteczne, konieczne jest przede wszystkim efektywne wdrażanie działań długoterminowych wskazanych w Programach Ochrony Powietrza.

Tabela 1. Uwarunkowania czasowo-przestrzenne możliwości występowania wysokich stężeń B(a)P

Okres w roku	Warunki meteorologiczne sprzyjające kumulacji zanieczyszczeń	Obszar zagrożeń	Źródło
okres grzewczy (październik – kwiecień)	występowanie warstwy inwersyjnej, niskie temperatury (poniżej -10°C), niskie prędkości wiatru oraz cisze	miasta, w szczególności dzielnice z ogrzewaniem indywidualnym, węglowym	spalanie węgla, drewna, pozostałej biomasy i odpadów w kotłach do ogrzewania indywidualnego

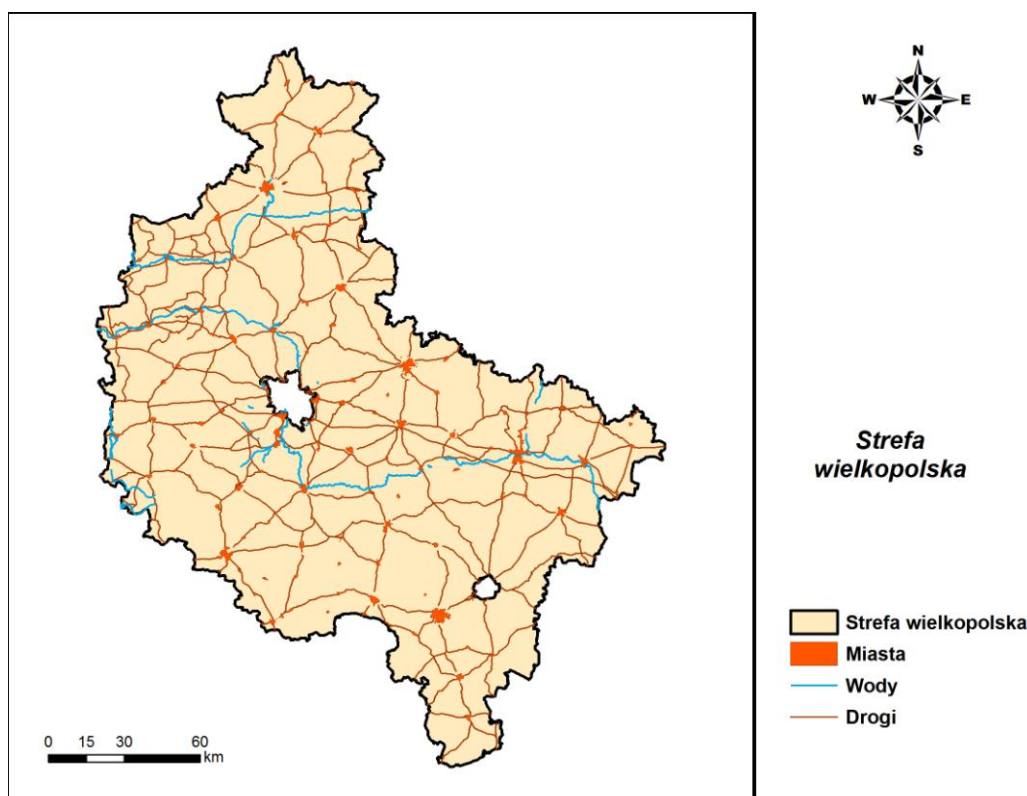
¹ Uchwała nr XXXIX/769/13 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 listopada 2013 roku w sprawie określenia „Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej”

Okres w roku	Warunki meteorologiczne sprzyjające kumulacji zanieczyszczeń	Obszar zagrożeń	Źródło
okres letni (maj – wrzesień)	niskie prędkości wiatru oraz cisze	obszary rolnicze, lasy, łąki, ogrody działkowe na terenie miast, wysokie temperatury powietrza	wypalanie łąk, ściernisk, pożary, ogniska

Plan Działań Krótkoterminowych opracowywany jest dla strefy wielkopolskiej o kodzie PL3003.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. z 2012 r., poz. 914) strefa wielkopolska obejmuje całe województwo wielkopolskie z wyłączeniem obszaru aglomeracji poznańskiej i miasta Kalisz.

Województwo wielkopolskie jest położone w zachodniej części Polski. Na północnym-zachodzie graniczy z województwem zachodniopomorskim, na północy z pomorskim, na północnym-wschodzie z kujawsko-pomorskim, na południowym-wschodzie z łódzkim, na południu z dolnośląskim i opolskim oraz na zachodzie z lubuskim.

Rysunek 1. Strefa wielkopolska

Powierzchnia strefy wielkopolskiej wynosi 29 495 km² (całe województwo – 29 826 km²). Administracyjnie województwo podzielone jest na 31 powiatów i 4 miasta na prawach powiatów: Poznań, Kalisz, Konin i Leszno. 2 powiaty grodzkie: Poznań i Kalisz nie wchodzą w skład strefy wielkopolskiej. Strefę zamieszkuje 2 814 991 mieszkańców (w województwie 3 467 016 mieszkańców) (GUS 2013).

Województwo wielkopolskie znajduje się na terenach dorzeczy Warty, Noteci i Prosny, a zgodnie z podziałem fizyko-geograficznym Jerzego Kondrackiego leży w prowincji Niż Środkowoeuropejski. Północna część województwa znajduje się w prowincji Pojezierza

Południowobałtyckiego, zaś południowa na Nizinach Środkowopolskich. Na obszarze województwa grunty orne zajmują blisko 53% powierzchni, lasy ok. 26,5%, a tereny zurbanizowane i przemysłowe to ok. 5% powierzchni.

Monitorowanie stanu jakości powietrza ma charakter ciągły i wykonywane jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu. Od 2010 r. nadzór nad wszystkimi stacjami pomiarowymi sprawuje WIOŚ. Wyniki pomiarów są weryfikowane, analizowane i archiwizowane w wojewódzkiej bazie JPOAT.

Monitoring zanieczyszczenia powietrza benzo(a)pirenem w strefie wielkopolskiej realizowany był w oparciu o 3 stacje pomiaru tła miejskiego w 2012 oraz 4 w 2013 (manualne) prowadzone przez WIOŚ w Poznaniu.

Tabela 2. Wyniki pomiarów B(a)P na stanowiskach pomiarowych w strefie wielkopolskiej

Lp.	Stanowisko	Kod krajowy stacji	Rok	B(a)P rok	
				S _a [ng/m ³]	Wielkość przekroczenia [ng/m ³]
1.	Piła, ul. Kusocińskiego	WpPiła5710111	2012	3,6	2,6
			2013	2,8	1,8
2.	Leszno, ul. Kiepur	WpLesznoPM10/11	2012	1,6	0,6
			2013	2,8	1,8
3.	Ostrów Wielkopolski, ul. Wysocka	WpOstrówWlkpPM10	2012	5,6	4,6
			2013	5,1	4,1
4.	Wągrowiec, ul. Lipowa	WpWągrowiec	2013	3,3	2,3

1.2. Kierunki i zakres działań krótkoterminowych

Tabela 3. Działania krótkoterminowe w strefie wielkopolskiej dla benzo(a)pirenu

Kod działania	Działanie	Sposób działania	Rodzaj emisji	Wykonawca (podmiot realizujący zadanie)	Jednostka kontrolna
WieBaPIn	Informacja	Informacja o wystąpieniu ryzyka przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu lub przekroczeniu poziomu docelowego benzo(a)pirenu oraz o zagrożeniu jakie niesie ze sobą B(a)P dla zdrowia człowieka	-	Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego	-

Poziom docelowy benzo(a)pirenu o okresie uśredniania dla roku wyraża wartość długoterminową, na którą działania krótkoterminowe będą miały znikomy lub zerowy wpływ, tak więc powinny się one ograniczyć do działań informacyjnych.

Z tego względu w Planie Działań Krótkoterminowych dla strefy wielkopolskiej, określonym ze względu na przekroczenie poziomu docelowego stężenia średniego rocznego benzo(a)pirenu, proponowane działania krótkoterminowe mają jedynie charakter informacji.

1.3. Lista podmiotów korzystających ze środowiska

Podstawowym źródłem emisji powodującej przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu jest ogrzewanie indywidualne oparte o paliwa stałe, wykorzystywane przez osoby fizyczne w celu dostarczenia ciepła do pomieszczeń mieszkalnych oraz ciepłej wody.

Pozostałe źródła emisji, tj. emisja punktowa (energetyczna i technologiczna) oraz emisja komunikacyjna, w strefie wielkopolskiej, w ww. zanieczyszczeniu mają niewielki udział (zgodnie z inwentaryzacją emisji B(a)P wykonaną na potrzeby Programu Ochrony Powietrza dla strefy wielkopolskiej²).

W świetle ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232, ze zm.), art. 3, ust. 20 osoba fizyczna korzystająca ze środowiska w zakresie, w jakim korzystanie ze środowiska nie wymaga pozwolenia, nie jest podmiotem korzystającym ze środowiska, a w związku z tym w Planie Działań Krótkoterminowych w zakresie B(a)P, dla strefy wielkopolskiej NIE OKREŚLA SIĘ PODMIOTÓW KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚRODOWISKA.

1.4. Sposób organizacji i ograniczeń ruchu pojazdów w strefie

Podstawowym źródłem emisji powodującej przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu jest ogrzewanie indywidualne oparte o paliwa stałe, wykorzystywane przez osoby fizyczne w celu dostarczenia ciepła do pomieszczeń mieszkalnych oraz ciepłej wody.

Emisja komunikacyjna (emisja pochodząca ze spalania paliw płynnych – benzyny, oleju napędowego w pojazdach i innych urządzeniach napędzanych silnikami spalinowymi), w strefie wielkopolskiej, w ogólnej emisji benzo(a)pirenu ma znikomy udział (zgodnie z inwentaryzacją emisji B(a)P wykonaną na potrzeby Programu Ochrony Powietrza dla strefy wielkopolskiej), **a w związku z tym w Planie Działań Krótkoterminowych w zakresie B(a)P, dla strefy wielkopolskiej NIE OKREŚLA SIĘ sposobu organizacji, ograniczeń lub zakazu ruchu pojazdów i innych urządzeń napędzanych silnikami spalinowymi.**

1.5. Sposób postępowania organów, instytucji, podmiotów korzystających ze środowiska oraz zachowania się obywateli

Sposób postępowania organów, instytucji, podmiotów korzystających ze środowiska określają:

- w zakresie przepływu informacji – rozdział 1.6. niniejszego opracowania „Tryb i sposób ogłaszania o zaistnieniu przekroczeń”,
- w zakresie realizacji działań krótkoterminowych – rozdział 1.2. niniejszego opracowania „Kierunki i zakres działań krótkoterminowych”,

² Uchwała nr XXXIX/769/13 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 listopada 2013 roku w sprawie określenia „Programu ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej”

- w zakresie obowiązków w trakcie realizacji działań – rozdział 2.1. „Obowiązki organów administracji wynikające z realizacji planu”.

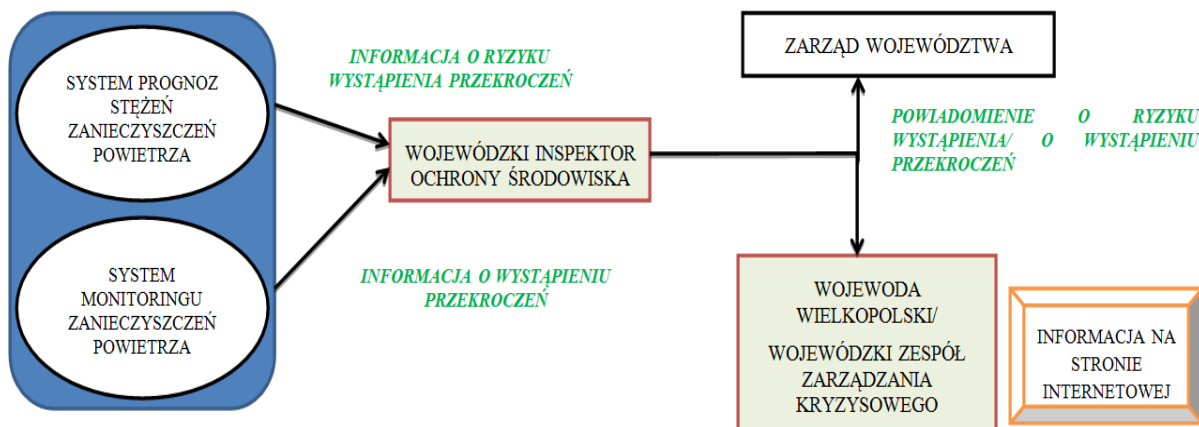
1.6. Tryb i sposób trybu powiadamiania o zaistnieniu ryzyka przekroczeń lub przekroczeniu poziomu docelowego B(a)P

Tabela 4. Komunikaty w systemie działań krótkoterminowych

Rodzaj komunikatu	Sposób ogłoszenia komunikatu		Sposób odwołania komunikatu
	Środki przekazu	Zawartość komunikatu	
Informacja o ryzyku przekroczenia poziomu docelowego stężenia średniego rocznego B(a)P lub o przekroczeniu poziomu docelowego stężenia średniego rocznego B(a)P oraz o zagrożeniu jakie niesie ze sobą B(a)P dla zdrowia człowieka	Strona internetowa Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu - http://wzk.poznan.uw.gov.pl/wojewodzkie-centrum-zarzadzania-kryzysowego	<ul style="list-style-type: none"> • data i obszar, na którym wystąpiło ryzyko przekroczenia lub przekroczenie poziomu docelowego stężenia średniego rocznego B(a)P oraz przyczyny tego stanu; • prognoza zmian poziomów substancji w powietrzu łącznie z przyczynami tych zmian, wskazanie grup ludności wrażliwych na przekroczenie oraz środki ostrożności, które mają być przez nie podjęte. 	Odwołanie następuje po powzięciu informacji o braku ryzyka przekroczenia lub przekroczenia poziomu docelowego stężenia średniego rocznego B(a)P

Informacja o zagrożeniu jakie niesie ze sobą B(a)P dla zdrowia człowieka

Benzo(a)piren jest głównym przedstawicielem wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA), których źródłem są wszelkie procesy rozkładu termicznego związków organicznych przebiegające przy niewystarczającej ilości tlenu (np. spalanie węgla i drewna w kotłowniach domowych). Benzo(a)piren jest substancją oddziałującą szkodliwie nie tylko na zdrowie ludzkie, ale także na roślinność, glebę i wodę. Wykazuje on małą toksyczność ostrą, zaś dużą toksyczność przewlekłą, co związane jest z jego zdolnością kumulacji w organizmie. Jest substancją kancerogenną. Benzo(a)piren, może powodować uszkodzenie nadnerczy, układu chłonnego, krwiotwórczego i oddechowego. Badania toksykologiczne i epidemiologiczne wskazują na wyraźną zależność pomiędzy ekspozycją na te związki, a wzrostem ryzyka powstawania nowotworów. Benzo(a)piren, podobnie jak inne WWA wykazuje toksyczność układową, powodując uszkodzenie nadnerczy, układu chłonnego, krwiotwórczego i oddechowego.

Rysunek 2. Ogólny schemat przepływu informacji w planie działań krótkoterminowych

Tryb i zakres działań w przypadku powiadamiania o zaistnieniu ryzyka przekroczeń lub przekroczeniu poziomu docelowego B(a)P

1. Warunek wymagany do ogłoszenia ostrzeżenia:
 - Wystąpienie ryzyka przekroczenia średniego rocznego poziomu docelowego B(a)P lub przekroczenie średniego rocznego poziomu docelowego B(a)P – 1 ng/m^3 .
2. Termin ogłoszenia ostrzeżenia:
 - Ogłasza się bezpośrednio po przekazaniu przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska informacji o ryzyku przekroczenia lub przekroczeniu poziomu docelowego B(a)P.
3. Podejmowane środki informacyjne:
 - Niezwłoczne (drogą e-mailową lub w inny ustalony wcześniej sposób) przekazanie informacji o ryzyku przekroczenia lub przekroczeniu poziomu docelowego B(a)P przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska do Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego oraz Zarządu Województwa Wielkopolskiego;
 - Zamieszczenie informacji o ryzyku przekroczenia lub przekroczeniu poziomu docelowego B(a)P przez Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego na stronie internetowej.
4. Rodzaj przekazywanych informacji:
 - data i obszar, na którym wystąpiło ryzyko przekroczenia lub przekroczenie poziomu docelowego B(a)P oraz przyczyny tego stanu,
 - prognoza zmian poziomu substancji w powietrzu łącznie z przyczynami tych zmian, czas trwania ryzyka wystąpienia przekroczenia,
 - o zagrożeniu jakie niesie ze sobą B(a)P dla zdrowia człowieka.
5. Wykaz powiadamianych instytucji:
 - Wielkopolski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska powiadamia:
 - Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego (poprzez Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego);
 - Zarząd Województwa Wielkopolskiego.

- Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego (poprzez Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego) zamieszcza informację o ryzyku przekroczenia lub przekroczeniu poziomu docelowego B(a)P na stronie internetowej.

6. Odwołanie ostrzeżenia

Odwołanie następuje po powzięciu informacji o braku ryzyka przekroczenia lub przekroczenia poziomu docelowego stężenia średniego rocznego B(a)P.

2. Część wyszczególniająca obowiązki i ograniczenia wynikające z realizacji Planu

2.1. Obowiązki organów administracji i podmiotów w celu realizacji zadań Planu

Zgodnie z art. 16 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. Nr 89, poz. 590, ze zm.) tworzy się wojewódzkie centra zarządzania kryzysowego, których obsługę zapewniają komórki organizacyjne właściwe w sprawach zarządzania kryzysowego w urzędach wojewódzkich.

Do zadań wojewódzkich centrów zarządzania kryzysowego należą:

- pełnienie całodobowego dyżuru w celu zapewnienia przepływu informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego,
- współdziałanie z centrami zarządzania kryzysowego organów administracji publicznej,
- nadzór nad funkcjonowaniem systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania ludności,
- współpraca z podmiotami realizującymi monitoring środowiska,
- współdziałanie z podmiotami prowadzącymi akcje ratownicze, poszukiwawcze i humanitarne,
- dokumentowanie działań podejmowanych przez centrum,
- realizacja zadań stałego dyżuru na potrzeby podwyższania gotowości obronnej państwa.

Zgodnie z art. 92 ust. 1d ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232, ze zm.) w przypadku ryzyka wystąpienia w danej strefie przekroczenia poziomu alarmowego, dopuszczalnego lub docelowego substancji w powietrzu wojewódzki zespół zarządzania kryzysowego, o którym mowa w art. 14 ust. 7 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. Nr 89, poz. 590, ze zm.), informuje właściwe organy o konieczności podjęcia działań określonych planem działań krótkoterminowych.

Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego:

- zamieszcza informację o wystąpieniu ryzyka przekroczenia średniego rocznego poziomu docelowego B(a)P lub przekroczenia średniego rocznego poziomu docelowego B(a)P, jego obszarze, czasie trwania, powodach wystąpienia oraz o zagrożeniu jakie niesie ze sobą B(a)P dla zdrowia człowieka.

Wielkopolski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska:

- monitoruje jakość powietrza w zakresie benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 w strefie wielkopolskiej,
- powiadamia Zarząd Województwa oraz Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego o ryzyku wystąpienia przekroczenia średniego rocznego poziomu docelowego B(a)P, wraz z obszarem tego przekroczenia oraz przewidywanym czasem trwania oraz o ustąpieniu tego ryzyka wraz z opisem ryzyka jakie niesie dla zdrowia ludzi,
- powiadamia Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego o wystąpieniu przekroczenia średniego rocznego poziomu docelowego B(a)P, wraz z obszarem tego przekroczenia oraz przewidywanym czasem trwania, w uzgodniony wcześniej sposób,
- sprawuje nadzór wykonania działań określonych w Planie Działań Krótkoterminowych,

- nakłada zalecenia pokontrolne oraz w razie konieczności kary pieniężne w zakresie realizacji Planu Działań Krótkoterminowych.

2.1.1. Informacje i dokumenty wykorzystane do kontroli i dokumentacji realizacji Planu

Organy oraz instytucje uczestniczące w realizacji Planu Działań Krótkoterminowych są zobowiązane do przekazywania Zarządowi Województwa Wielkopolskiego wszelkich informacji i dokumentów wykorzystywanych do kontroli i dokumentacji realizacji planu, w celu wykonania i przekazania przez zarząd sprawozdania z realizacji planu działań krótkoterminowych zgodnie z art. 94, pkt 2a ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232, ze zm.) oraz zgodnie z poniższą tabelą.

Tabela 5. Wzór tabeli w sprawie przekazywania informacji

Nadawca pisma	Znak pisma	Data pisma	Czego dotyczy informacja	Podjęte czynności (umieszczenie/zdjęcie ze strony internetowej)	Data /godzina podjętej czynności

Wielkopolski Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska jest zobowiązany do dokumentowania i archiwizowania wyników pomiarów stężeń zanieczyszczeń, dla których uchwalony jest Plan Działań Krótkoterminowych.

2.2. Skutki realizacji działań krótkoterminowych, zagrożenia i bariery realizacji

Diagnoza istniejącego stanu w zakresie jakości powietrza na terenie omawianej strefy wskazuje, że podstawową przyczyną przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 jest przede wszystkim emisja powierzchniowa oraz napływ zanieczyszczeń spoza strefy. Udział emisji punktowej i liniowej w zanieczyszczeniu powietrza benzo(a)pirenem jest minimalny.

Ograniczanie emisji napływowej (ze źródeł komunalnych spoza strefy) jest i będzie wynikiem realizacji kolejnych Programów Ochrony Powietrza w sąsiednich strefach.

Podstawowym źródłem emisji B(a)P jest niepełne spalanie paliw stałych (węgla, koksu, drewna) oraz odpadów w piecach, w celach ogrzewania mieszkań/domów i wody. Bardzo często stan techniczny kotłów, w których odbywa się spalanie paliw w celach grzewczych jest zły – niska sprawność, zanieczyszczenie kominów i palenisk. Również jakość paliw (węgla i drewna) jest wysoce niezadowolająca. Często dochodzi również do tego spalanie w piecach odpadów z gospodarstw domowych (między innymi butelek PET, kartonów po napojach, odpadków organicznych i innych). Czynniki te w połączeniu z niekorzystnymi warunkami rozprzestrzeniania się substancji zanieczyszczających w powietrzu, jakie często występują w okresie zimowym (grzewczym) tj. inwersje temperatury, niskie prędkości wiatru, decydują o występowaniu przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu.

Istotną barierę dla wyboru przez mieszkańców paliw do niskoemisyjnych systemów ogrzewania stanowi obecna, niestabilna polityka paliwowa państwa oraz wysokie ceny paliw ekologicznych i ciepła systemowego.

Spalanie oprócz węgla również odpadów z gospodarstw domowych, co jest częstą praktyką, tym częstszą, im niższa jest temperatura powietrza, powoduje, że emisja różnorodnych zanieczyszczeń, w tym B(a)P jest bardzo duża. Z kolei im lepsza jakość paliwa (nawet węgla) i sprawniejszy piec, tym emisja zanieczyszczeń jest mniejsza.

Poziom docelowy B(a)P o okresie uśredniania dla roku został określony w *rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r., poz. 1031)* ze względu na to, iż długoterminowe oddziaływanie tego zanieczyszczenia na organizm człowieka jest szkodliwe. Czyli B(a)P w powietrzu jest szczególnie szkodliwe gdy organizm człowieka jest przez długi okres czasu poddawany presji zanieczyszczonego powietrza. Nie określono poziomu normatywnego dla oddziaływania krótkoterminowego (godzinnego, średniego dobowego) więc nie można stwierdzić, że zmierzona wartość średnia dobową np. powyżej 3 ng/m³ już jest szkodliwa, a poniżej nie. W takim wypadku nie ma podstaw do wdrażania działań krótkoterminowych. Wobec tego działania zapisane w Planie Działań Krótkoterminowych ze względu na ryzyko przekroczenia lub na przekroczenie poziomu docelowego stężenia średniego rocznego benzo(a)pirenu, mają jedynie charakter informacji.

Można ponadto oczekiwać od społeczeństwa, iż będzie przestrzegać bezwzględnie zakazu spalania odpadów (który obowiązuje zgodnie z *ustawą o odpadach (Dz. U. z 2013 r. poz. 21 ze zm.)*).

W zakresie B(a)P jedynie realizacja działań naprawczych z Programów Ochrony Powietrza oraz intensywna edukacja ekologiczna społeczeństwa może spowodować, obniżenie stężeń B(a)P poniżej poziomu docelowego. Natomiast nie ma możliwości nałożenia realnych do wykonania działań krótkoterminowych, które wpłynęłyby na obniżenie stężenia długoterminowego benzo(a)pirenu.

Wdrożenie Planu Działań Krótkoterminowych musi być poprzedzone szeroką kampanią informacyjną oraz szeroką edukacją społeczeństwa. Edukacja ekologiczna społeczeństwa we wszystkich grupach wiekowych powinna być prowadzona w sposób ciągły, przez wiele lat.

3. Uzasadnienie zakresu określonych zagadnień

Zakres określonych i ocenionych w Planie Działań Krótkoterminowych zagadnień wynika z zapisów znolizowanej *ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232, ze zm.)* oraz *rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych z dnia 11 września 2012 r. (Dz. U. z 2012, poz. 1028)*.

Podstawą prawną Planu Działań Krótkoterminowych skierowanych na redukcję nadmiernej emisji szkodliwych substancji do powietrza jest *art. 91 ust. 3a ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232, ze zm.)*.

Zgodnie z *rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych z dnia 11 września 2012 r. (Dz. U. z 2012, poz. 1028)*, plan działań powinien wskazywać:

- potencjalne źródła przekroczeń poziomów alarmowych, dopuszczalnych lub docelowych na obszarze strefy,
- działania krótkoterminowe do podjęcia w przypadku wskazanych przekroczeń,
- podmioty które korzystają ze środowiska, i powinny ograniczyć lub zaprzestać wprowadzania gazów lub pyłów z instalacji do powietrza,
- sposób organizacji i ograniczeń w przypadku zakazu ruchu pojazdów i innych urządzeń napędzanych silnikami spalinowymi,
- sposób postępowania organów, instytucji i podmiotów korzystających ze środowiska oraz zachowania się obywateli w przypadku wystąpienia przekroczeń standardów jakości powietrza.

Ustawa Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232, ze zm.) określa obowiązki i odpowiedzialności za poszczególne elementy Planów Działań Krótkoterminowych:

1. W przypadku ryzyka wystąpienia w strefie przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu w powietrzu, zarząd województwa, w terminie 15 miesięcy od dnia otrzymania informacji o tym ryzyku od wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, opracowuje i przedstawia do zaopiniowania właściwym wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast i starostom projekt uchwały w sprawie planu działań krótkoterminowych.
2. Sejmik województwa, w terminie 18 miesięcy od dnia otrzymania informacji o ryzyku, wystąpienia w strefie przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu w powietrzu, od wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, określa, w drodze uchwały, plan działań krótkoterminowych.
3. W przypadku ryzyka wystąpienia przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu w powietrzu w danej strefie wojewódzki inspektor ochrony środowiska powiadamia o tym właściwy zarząd województwa.
4. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska powiadamia wojewódzki zespół zarządzania kryzysowego o przekroczeniu poziomu docelowego benzo(a)pirenu w powietrzu, zobowiązującego do podjęcia działań określonych w planach działań krótkoterminowych.
5. W przypadku ryzyka wystąpienia w strefie przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu w powietrzu wojewódzki zespół zarządzania kryzysowego informuje właściwe organy o konieczności podjęcia działań określonych planem działań krótkoterminowych.
6. Wojewódzki zespół zarządzania kryzysowego niezwłocznie powiadamia społeczeństwo oraz podmioty, w sposób zwyczajowo przyjęty, o ryzyku wystąpienia przekroczenia poziomu docelowego B(a)P w powietrzu oraz o wystąpieniu przekroczenia poziomu docelowego B(a)P.

Ograniczenie zaproponowanych działań krótkoterminowych do informowania społeczeństwa wynika z:

- rodzaju poziomu normatywnego stężenia zanieczyszczenia dla którego jest określany plan (w zależności czy jest to poziom docelowy, dopuszczalny czy alarmowy),
- problemów i ograniczeń, które mogą być powodowane uruchomieniem wybranych działań,
- zgodności z normami prawnymi,
- bilansu kosztów do osiągniętych zysków (obniżenia stężeń zanieczyszczeń),
- możliwości technicznych,
- przyzwolenia społecznego - działania nie mogą ograniczać podstawowych praw jednostki.

Poziomy alarmowe są to bardzo wysokie stężenia krótkoterminowe, bardzo negatywnie wpływające na zdrowie ludzkie, stąd działania krótkoterminowe muszą być zdecydowane, powinny maksymalnie ograniczać emisję danego zanieczyszczenia do powietrza.

Poziomy dopuszczalne, krótkoterminowe (jedno- lub 24-godzinne) są wartościami również określonymi ze względu na negatywne, krótkoterminowe oddziaływanie na zdrowie ludzkie, jednak są to wartości kilkukrotnie niższe niż alarmowe, stąd działania nie muszą i nie powinny być tak rygorystyczne.

Natomiast poziomy dopuszczalne i docelowe średnie roczne są **wartościami długoterminowymi**, na które działania krótkoterminowe będą miały znikomy lub zerowy wpływ, tak więc powinny się one ograniczyć do działań informacyjnych.

Z tego względu w Planie Działań Krótkoterminowych dla strefy wielkopolskiej, określonego ze względu na przekroczenie poziomu docelowego stężenia średniego rocznego benzo(a)pirenu, proponowane działania krótkoterminowe mają jedynie charakter informacji.

Każdorazowe wdrożenie działań krótkoterminowych niesie za sobą konsekwencje finansowe, prawne i społeczne. Im większy obszar obejmują działania i im dłużej one trwają tym koszty są wyższe. Przy obecnym podziale na strefy (aglomeracja, miasto powyżej 100 tys. mieszkańców lub województwo), gdzie strefy obejmują bardzo duże i zróżnicowane obszary, ogłaszanie działań krótkoterminowych powinno się ograniczyć tylko i wyłącznie do rzeczywistego obszaru występowania stężeń ponadnormatywnych. A to jest możliwe wyłącznie przy pomocy systemu prognostycznego.

System prognoz krótkoterminowych (oparty na skalibrowanym modelu matematycznym) może w znacznym stopniu ograniczyć koszty materialne i niematerialne wdrażania działań krótkoterminowych poprzez ograniczenie:

- *Zasięgu tych działań* – modelowanie matematyczne pozwala na wskazanie obszaru, w którym występują przekroczenia, co może pozwolić na ograniczenie alertu do określonego powiatu, miasta czy dzielnicy, natomiast pomiary wskazują tylko punkt, w którym występują przekroczenia i w związku z tym zmuszają do ogłoszenia alertu dla całej strefy;
- *Czasu trwania działań* – prognozy mogą określić jak długo będą utrzymywać się stany przekroczeń i jak długo w związku z tym będą trwać działania.

Spis ilustracji

Rysunek 1. Strefa wielkopolska	6
Rysunek 2 Ogólny schemat przepływu informacji w planie działań krótkoterminowych	10

Spis tabel

Tabela 1. Uwarunkowania czasowo-przestrzenne możliwości występowania wysokich stężeń B(a)P..	5
Tabela 2. Wyniki pomiarów B(a)P na stanowiskach pomiarowych w strefie wielkopolskiej	7
Tabela 3. Działania krótkoterminowe w strefie wielkopolskiej dla benzo(a)pirenu	7
Tabela 4. Komunikaty w systemie działań krótkoterminowych	9
Tabela 5. Wzór tabeli w sprawie przekazywania informacji.....	13